

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

פורים, ה'תשל"ב

חלק ה – יו"ל לש"פ ויקהל-פקודי, מבה"ח ניסן, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילד מנחם מענדל שיחי

ליום הולדתו, כ"ף שבט

וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה כ"ז שבט, ה'תשע"ז

ולזכות אָחיו ואחיותיו

מירל, חי' מושקא, יוכבד, יוסף יצחק, אסתר מרים ומרדכי

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יהושע זעליג וזוגתו מרת הינדא שיחיו ברוק

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' שמואל וזוגתו מרת רחל לאה שיחיו ברוק

מרת חנה הנקע שתחי' דייטש

מרת דוואשא שתחי' ריבקין

הרה"ת ר' אברהם יצחק הכהן וזוגתו מרת קריינא שיחיו ראָזענפעלד

ולעילוי נשמת

הרה"ת ר' יוסף יצחק בהרה"ת ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

נפטר חי' מנחם-אב, ה'תשס"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקהל-פקודי, פ' החודש הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק חמישי ואחרון מהתועדות חג הפורים ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ משפטים, חלק שני לש"פ תרומה, חלק שלישי לש"פ תצוה, חלק רביעי לש"פ תשא).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"א אדר, ה'תשע"ז,

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

הוספה

בי"ה. ה' תמוז תשי"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה"ר אהרן יעקב לוי שי'
וזוגתו מרת פאניא תחי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש מפעולותיהם הטובות עיי הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר בנימין שי' גאָראָדעצקי שביקר זה עתה באה"ק ת"ו ובתוך שאר הדברים העלה לשבח את קרבנתם לחב"ד בכלל ובפרט אשר זיכם השי"ת ובביתם נמצא המשרד של מחלקת החינוך של אגודת חב"ד, אהלי יוסף יצחק, אשר גודל זכות כל המשתדל בחינוך הכשר בכלל אין לשער ובפרט באה"ק ת"ו אשר עיני ה"א בה מראשית שנה עד אחרית שנה, ובפרטי פרטיות המסייעים לאחד המוסדות שנתייסד על פי רצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע צי"ע ונקראים על שמו, הרי בטוח הדבר שזכות זו ממשכת ברכה והצלחה לכל המשתתפים בזה כל אחד ואחת לפי ענינו בהמצטרך הן בגשמיות והן ברוחניות, וכיון שהרב הנ"ל כותב לי ששמע שמצב בריאותם אינו כדבעי, הרי יה"ר מהשי"ת שכשם שלוקחים חלק בהבראתם של בני ובנות ישראל על ידי זה שמקרבים אותם לתורה ומצוה בכלל ולחסידות בפרט, הנה ישלח להם השי"ת כפעלם מדה כנגד מדה לחזק בריאותם ואשר יוכלו לאריכות ימים ושנים טובות להוסיף בפעולותיהם להחזקת היהדות והתורה ברוח ישראל סבא.

בברכה לבריאות הנכונה.

מוה"ר אהרן יעקב לוי: נר"נ למוה"ר שמואל הלוי מו"ץ דק' רָאָהָאָטְשָׁוּוּ, שעלה לאה"ק בשנת תקפ"ג, ועמד בראש עדת חסידי חב"ד בחברון עיה"ק (ראה אג"ק אדמו"ר האמצעי אגרת מב — ע' קפג ואילך. וש"נ).
עיני ה"א בה גו': עקב יא, יב.
מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ידע", ובמילא יומשך גם אופן חדש ב"ידע" 281, ויומשך ב"אורה ושמחה וששון ויקר" הן כדרשת חז"ל והן כפשוטם,

וכל זה — אצל האנשים והנשים, ואפילו טף, ואצל כולם יחד — "ביום אחד" 191, ככל הפירושים שבזה, ובכללות — ע"ד הפירוש במ"ש 282 "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", "שהי' הקב"ה יחיד בעולמו" 283, יחידו של עולם, כפי שנמשך בעיצומו של החושך כפול ומכופל דזמן הגלות. ובענין זה יש חלק עיקרי לנשי ובנות ישראל — כמודגש בכך שהמגילה נקראת על שמה של אסתר דוקא — שהנהגתן היא באופן של "אשה כשרה עושה רצון בעלה" 284, כשם ש"את מאמר מרדכי אסתר עושה", ועי"ז נעשית "אשת חיל עטרת בעלה" 285.

וזהו ההכנה לימות המשיח, שאז יהי' הענין ד"קול חתן וקול כלה" (לא כמו עכשיו שהכלה היא רק טפל וכו') 286, ועד שה"כלה" היא העיקר — "אשת חיל עטרת בעלה".

וההכנה וההקדמה והכלי לזה, במעשינו ועבודתנו כל משך זמן הגלות 287, ובמיוחד בעקבתא דמשיחא — עי"ז שנשי ובנות ישראל מראות דוגמא חי' בהידור בקיום המצוות, וזריזות והידור בלימוד התורה בנוגע לבניהם אחיהם ובעליהם, וגם בנוגע לעצמן — בלימוד ההלכות הצריכות להן (כפי שרבינו הזקן מפרט בארוכה בהלכות תלמוד תורה 288), ועוסקים בכל הענינים הדרושים להקים "משפחה ומשפחה" "דור ודור" בכל מדינה ומדינה בכל העולם כולו,

ועד שפועלים ש"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" 289, וארץ ישראל עצמה תתעלה עוד יותר, עי"ז ש"עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל" 289, והולכים לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הכנה, ניגון רבינו הזקן בן ד' הבבות (כבא הד' — פ"א), והניגון "ניע זשוריצי כלִאָפִּצִי".

טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאָוּאָ".]

(281) ראה גם שיחת פורים תשי"א סי"ג
(תו"מ ח"ב ע' 310). וש"נ.
(282) בראשית א, ה.
(283) פרש"י עה"פ (מב"ר פ"ג, ח).
(284) תדבאר פ"ט.
(285) משלי יב, ד.
(286) ראה תו"א ס"פ ויגש. ובכ"מ.
(287) תניא רפל"ז.
(288) ספ"א. וש"נ.
(289) ראה ספרי ר"פ דברים. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג.

מה. דובר לעיל (סל"ט) בקשר עם י"א ניסן, שכיון שרוצים לגרום נחת רוח, הנה נוסף על כל שאר הענינים, צריך להיות בנוגע לכל אחד גם ענין של תורה, הן בנגלה והן בפנימיות.

וכיון שהחל מחמשה עשר בשבט דאשתקד 240 מדברים ללא הרף ("מ'הָאֶלֶט אין איין רעדן") בנוגע להוספה בתורה וכיבוש העולם ע"י תורה — הנה נוסף על האמור בקשר לי"א ניסן, הרי זה סדר נכון בנוגע לכל אלו שרוצים לנסוע בשליחות — באמצע הקיץ, בימי החופש (כפי שנקראים בלשון עם זר, בה בשעה שההיפך הוא הנכון, שבימים אלו צ"ל הוספה בתורה) — שההכנה לזה היא לכל לראש ע"י התמדה ושקידה בלימוד התורה, הן נגלה והן חסידות, ובאופן שידעו מלכתחילה שכאשר יבואו וירצו שימסרו להם שליחות, יצטרכו להביא אישור מראש־הישיבה, משפיע, משגיח וכו', בנוגע למעמדם ומצבם בלימוד התורה, הן בנגלה והן בפנימיות התורה.

ועד"ז גם בנוגע לבקשת ברכה — שהכלי לברכה הו"ע התורה, שעז"נ 241 "כוס ישועות אשא" — הנה כאשר יבקשו ברכה בקשר ליום הולדת, ובמיוחד כשמדובר אודות תלמידי ישיבות, כל הישיבות, ועאכו"כ ישיבות ששייכים לליובאָוויטש, יצטרכו לכל לראש להביא הודעה (בכתב או בע"פ) אודות הלימוד כדבעי, בהתמדה ושקידה וכו' וכו', הן נגלה והן נסתר (פנימיות התורה).

— בודאי לא שייך למנוע ברכה ח"ו מיהודי איזה שיהי', אבל, ברכה אין לה שיעור, וברכה קשורה עם נחת רוח, וכלשון הידוע 242: "עשה לי מטעמים כאשר אהבתי .. בעבור תברכך נפשי", הנה העצה לזה היא ע"י נתינת דבר גשמי (כפשטות הכתוב, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" 25), ועאכו"כ דבר רוחני.

ונוסף על הצורך שבדבר מצד המברך — הרי כן הוא גם מצד המתברך, כי: ע"פ רוב, בימינו אלו, המברך הוא רק "שליח", "ממוצע", שמכניס בזו ומוציא בזו, ויש צורך להבטיח שהכלי לקבלת הברכה (ובאופן שתומשך למטה מעשרה טפחים בכל הענינים הדרושים, ובכללות, ברוחניות ובגשמיות גם יחד) תהי' כלי רחבה — ע"י עניני התורה, ש"ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים" 127, הן בבקאות והן בהכנה והשגה, ועאכו"כ כשהמדובר הוא אודות יהודים שצריכים להיות באהלה של תורה בכלל, ובמיוחד — תלמידי ישיבה.

(240) קונטרסים ח"ב שלט, ריש ע"ב. ועוד.

(241) תהלים קטז, יג. וראה סה"מ (242) תולדות כד.

ולהעיר, שדברים אלו נאמרים במיוחד דוקא בהתוועדות שנשמעת בכמה מקומות, כדי שהדברים יגיעו בכת-אחת בכל מקום שבו רוצים לשמוע אודות המדובר בהתוועדות זו.

ויה"ר שגם יקבלו את הדברים בסבר פנים יפות, ובעיקר — שיפעלו הדברים פעולתם (ולא יהיו דברים בטלים, שאינם משיגים את מטרם), עי"ז שיומשכו במעשה בפועל: הוספה בהתמדה ושקידה בנגלה ובפנימיות, ובאופן של לימוד המביא לידי מעשה — הוספה בעבודת התפלה במיוחד, ובקיום כל המצוות בהידור, החל ממצות תפילין, ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"⁵⁶, ולאח"ז בשאר המצוות, וכן בנוגע ל"מבצע תפילין", "מבצע פורים" ו"מבצע מצה שמורה" וכו', וכו', וכל הענינים שידע אינשי בנפשי' שיש ביכלתו לעשות, ויתירה מזה — מה שביכלתו לעשות מצד בחי' "לא ידע" שבנפשו.

מו. וכאן המקום להוסיף עוד הערה:

יש שמועה שישנם כאלו שרוצים להיות כאן ב"א ניסן, כדי שיוכלו להביע איחולי לבבם פנים אל פנים או פה אל פה.

ובכן: ע"פ הידוע שהנהגה בענין ד"ושמחת בחגך"⁷⁷ צריכה להיות באופן של איש ואשתו, ע"ד מ"ש בפורים: "משפחה ומשפחה"²² — הרי זה צריך להיות באופן שהדבר לא יפריע ח"ו להיות ביו"ט, ובפרט בה"סדרים", איש ואשתו ביחד.

מו. ויה"ר שהשי"ת ימלא את כל הברכות שבנ"י מברכים איש את רעהו,

— ובפרט הברכות שמברכים "ברוב עם"²⁴³, ובימי סגולה וימי הצלחה, ובפרטיות ובמיוחד בחודש אדר, שהוא חודש המוצלח — "החודש אשר נהפך", וכן חודש ניסן (הסמוך לו — "מיסמך גאולה לגאולה"), חודש הגאולה — גאולה מכל הענינים הבלתי-רצויים, ועאכו"כ מהענין הכי בלתי-רצוי — ענין הגלות, גלות כפשוטו — "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"²⁴⁴.

ו"כל המברך מתברך"²⁴⁵, בברכתו של הקב"ה שתוספתה מרובה על העיקר²⁴⁶, וגם ברכתו של הקב"ה עצמה תומשך "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה".

(243) משלי יד, כח. (244) נוסח ברכה הג' בדברמ"ז. (245) ראה סוטה לח, ב. ירושלמי ברכות (246) ראה ב"ר פס"א, ד. (247) ספ"ח, הובא בתוד"ה ואברכה — חולין מט, א.

לעשות" במ"ת — מצינו גם בשער הכוונות²⁷⁵ ובפרי עץ חיים²⁷⁶ אודות השייכות של פורים לר"ה, שיש ביניהם צד השוה, ועד שמשותפים בענין עיקרי — בנוגע לדורמיטא דו"א,

— שזהו ענין השינה, שעז"נ¹⁴ "נדדה שנת המלך", שהלשון "נדדה" שייך לומר על ענין שהי' במקומו ואח"כ נדד וגלה משם, ובנדוד"ד, שאין זה באופן שמלכחילה לא הי' ענין של שינה, אלא הפירוש הפשוט הוא שהמלך הי' ישן, ולאח"ז נדדה השינה ממנו (ע"ד מ"ש²⁷⁷ "נע ונד תהי' בארץ", לאחרי שהי' תחילה בגן-עדן) —

לצורך בנין המלכות בשלימות (לאחרי שבעים שנות גלות בכל) באופן של חזרת פנים בפנים, כפי שנתבארו בארוכה כל ענינים אלו בנוגע לכוונות של ר"ה, ועד"ז גם בנוגע לכוונות של פורים (וקשור גם עם קריאת המגילה ע"ש אסתר דוקא).

נג. וכללות הענין בזה:

בזמן של יו"ט ומועד וכו', הנה כל עניני השנה כולה עוברים דרך ענינו של יו"ט ומועד זה (כמדובר כמ"פ²⁷⁸).

וכן הוא בנוגע לימי הפורים, שהם פעם אחת בשנה — שאז יכול יהודי לפעול שינוי במעמדו ומצבו במשך כל השנה, שבכל מעשיו ופעולותיו יהי' ניכר שחגג את ימי הפורים בשנה זו באופן נעלה יותר, כך, שהשינוי שנעשה אצלו בימי הפורים ניכר גם באופן שבו עורך שבת פרשת פרה, שבת פרשת החודש, זמן הפסח, זמן מתן תורתנו, חג האסיף, וכל הענינים של כל השנה כולה, עד לימי הפורים הבאים עלינו לטובה.

ובמיוחד בנוגע לר"ה ששייך לפורים כנ"ל — שבימי הפורים יכולים לפעול שר"ה הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה יהי' באופן נעלה יותר.

ובכל פורים ופורים נותנים ענין זה לכל אחד מישראל — להיותו "יהודי", ועד לאופן ד"וקבל היהודים", כמדובר לעיל במאמר²⁷⁹ הדיוק ד"וקבל" (כמו "משה קיבל תורה מסיני"¹⁵⁷), שלא זו בלבד שנותנים לו ("ומסרה"), אלא הוא גם מקבל זאת, שנעשה ענין שלו, וכידוע החילוק בין "שליח להולכה", שצריך רק למסור למישהו אחר, ל"שליח לקבלה"²⁸⁰, שעל ידו מסתיימת הפעולה שנפעלת ע"י השטר.

נד. ויה"ר שמפורים זה יתחיל סדר אחר — אופן חדש ב"לא

(275) שבעה ערה 199. (276) שער הפורים פ"ה. (277) בראשית ד, יב. (278) ראה גיטין סג, רע"א. ב"מ עו, ריש ע"ב. ועוד. (279) לעיל ע' ... ואילך. (280) ראה גיטין סג, רע"א. ב"מ עו, ריש ע"ב. ועוד. (278) ראה גם

הגילויים שבנפש; ואילו ענין המס"נ ("כאשר אבדתי אבדתי") במעמד ומצב ד"הסתר אסתיר פני" — הרי זה ענין ש"לוקח" לא גילויים אלא עצמות, ובעצמות לא שייך שינויים, ולכן מגילת אסתר אינה בטלה!

ועד שבאים לענין ד"הסתר אסתיר פני ביום ההוא" לפי פירוש החסידות — שלעתיד לבוא ("ביום ההוא"), שגם אז יהי החילוק שבין "לילה" ל"יום", ש"יום" הוא גילוי נעלה יותר, ואעפ"כ יהי נחשב גילוי זה ("ביום") לענין של "הסתר אסתיר" ("ההוא") לגבי הגילויים שלמעלה מזה.

נא. ובנוגע לפועל:

מבלי הבט על הרגשתו של יהודי לאחרי שעושה חשבון — ונדמה לו שזהו חשבון צדק — ובא לידי מסקנא ו"סך הכל" שיש אצלו מעמד ומצב של "הסתר", ויתירה מזה: "הסתר אסתיר", שההסתר עצמו הוא בהסתר אצלו — עליו לדעת, שאין זה פוטר אותו מלהיות בשעת מעשה בדרגא היותר נעלית של מס"נ בפועל, באופן ש"כאשר אבדתי אבדתי", ובלבד שיתמלא רצונו של הקב"ה!

ועד שעיי"ז נעשה גמור וסיוס הענין דמתן-תורה (כנ"ל ס"א) — וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, בעת המס"נ ש"על כל דיבור ודיבור פרוח נשמתן".

ועאכו"כ שאין זה אלא מעמד ומצב של שינה, "יְשַׁנוּ מן המצוות" (כנ"ל ס"ח), "אני ישינה"²⁷¹, בגלותא"²⁷², אבל "לבי ער"²⁷¹ — הרי בודאי שיכול לדרוש מעצמו ולקיים בפועל את כל הענינים!

ובאופן כפי שנעשה בימי הפורים — שגם ענינים שביהכ"פ אי אפשר לפעול מתוך אכילה ושתי' וכל עניני עוה"ז, יכולים לפעול אותם בפורים מתוך אכילה ושתי', ובלשון הרמב"ם²⁷³: "שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה .. ושותה יין" בשופי גדול, עד "לבסומי".

נב. ויש להוסיף ולהעיר:

הלשון "לבסומי" מורה על ענין ששייך לראש השנה — שמצינו בנוגע לתקיעת שופר בר"ה ש"יאדימו פני התוקע"²⁷⁴.

וכאן רואים עוד דבר פלא:

כשם שמצינו בסוגיא דמ"ת¹⁵⁶ ע"ד השייכות של פורים למ"ת, שבמ"ת "החלו לעשות", ובימי הפורים "קיבל היהודים את אשר החלו

(271) שה"ש ה, ב. וראה שהש"ר (273) ה'י מגילה פ"ב ה"ט"ו.
שבערה 216. (274) ראה פ"ח שער השופר פ"א. תו"מ
ח"ז ע' 110. ועוד.
(272) זח"ג צה, א.

ויקיימו כל הברכות בפועל ממש, ובעגלא דידן, באופן ד"עד מהרה ירוץ דברו"²⁴⁷, וכלשון הכתוב²⁴⁸: "אלקים חושה לי .. הוי' אל תאחר".

ונשמע בשורות טובות בטוב הנראה והנגלה, החל מ"טוב .. תורה"²⁴⁹ — בנוגע להוספת התמדה ושקידה בנגלה דתורה ובפנימיות התורה, והוספה בהידור בקיום המצוות, והוספה בברכת הקב"ה "ליהודים" ב"אורה זו תורה ושמחה זה יו"ט וששון זו מילה ויקר אלו תפליין", וב"אורה ושמחה וששון ויקר" כפשוטם.

ועד לגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, שתהי' לא רק באופן ד"אל תאחר", אלא באופן ד"חושה",

ואז — "כמופת הייתי לרבים"²⁵⁰, שבנ"י יהיו "אור" לכל העמים כולם, באופן הנראה לעיני בשר, כיון ש"אתה" — עצמות אור א"ס ועצמות א"ס בעצמו — "מחסי עוז"²⁵⁰, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן משקה לכמה מהאורחים: לא' מירושלים — עבור ביהכנ"ס הצמח-צדק (למסור להגבאי שיחלק לכולם), ועבור ירושלים כולה, לא' מכפר חב"ד, ולא' מנחלת הר חב"ד. ואח"כ אמר:]

מת. הסדר הוא — שבפורים עורכים "מגבית" עבור "קופת רבינו"²⁵¹. ויש גם מנהג לנגן בפורים "האָפּ קאַזאַק". ובכן: ינגנו תחילה את הניגון, ואח"כ יערכו את ה"מגבית".

* * *

מט. כאשר המגילה מספרת אודות ענין הנס, כיצד וע"י מי היתה השתלשלות הדברים, שהיו מעורבים בזה כמה אנשים, ובראשם מרדכי היהודי ואסתר המלכה — נאמר במגילה²¹: "את מאמר מרדכי אסתר עושה", היינו, שהעשי' בפועל היתה ע"י אסתר, אבל מרדכי הוא זה שהורה לה מה וכיצד לעשות כו'.

ואעפ"כ, נקראת המגילה על שם אסתר דוקא²⁵² — לא מגילת מרדכי, לא מגילת מרדכי ואסתר, ואפילו לא מגילת אסתר ומרדכי, אלא "מגילת אסתר" בלבד, שזהו שמה של המגילה כפי שהובא בתורה עצמה, שמזה מובן ששם זה מורה על אמיתית ענינה, שהרי אין זה שם הסכמי, אלא שמה האמיתי של המגילה.

(247) תהלים קמז, טו. וראה לקו"ת ס"פ קרה. ובכ"מ.
(248) שם ע, ו. סע"ג (תו"מ חלק ע' ...). וש"נ.
(249) אבות פ"ו מ"ג. (תו"מ שם ע' ...). וש"נ.
(250) שם עא, ז.

(251) ראה גם שיחת פורים דאשתקד
(252) ראה גם שיחת פורים הנ"ל ס"ה
(תו"מ שם ע' ...). וש"נ.

וטעם הדבר בפשטות — כיון שכתובת המגילה נפעלה ע"י אסתר, כמסופר בדברי חז"ל²⁵³ שאסתר ביקשה "כתבוני לדורות", ולכן נקראת המגילה על שמה.

אבל:

מצינו בגמרא במסכת ב"ב²⁵⁴ כמה ספרים מכ"ד ספרי קודש שלא נקראו על שם מי שכתבם, והיינו, שאע"פ שפלוני כתב בעצמו ספר זה, מ"מ, מאיזה סיבה שתהי' לא נקרא הספר על שמו, ועאכו"כ בנדו"ד, שאסתר לא כתבה בעצמה את המגילה, אלא רק ביקשה ויעצה שתכתב המגילה. ועוד ועיקר: הפירוש הפשוט בשם "מגילת אסתר" הוא — לא מגילה שנכתבה ע"פ בקשת אסתר, אלא מגילה שבה מסופר אודות אסתר, והיינו, שמבלי הבט על כך ש"את מאמר מרדכי אסתר עושה", הרי העשי' היתה על ידה,

ומה גם שענין הנס כלפי גוים הי' באופן שראו רק את פעולותי' של אסתר, ולא ידעו אודות מאמר מרדכי (ורק לאחר המעשה סיפרה אסתר לאחשורוש אודות מרדכי: "מה הוא לה"²⁵⁵),

ובפשטות — שהיא זו שפעלה על אחשורוש לבטל גזירת המן, ועד ל"ונהפוך הוא", כמסופר במגילה שאחשורוש אמר לה: "מה שאלתך גו' ומה בקשתך עוד ותעש"²⁵⁶.

ג. אך הא גופא (שמעשה הנס הי' ע"י אסתר דוקא) דורש ביאור — מאי טעמא?

וא' הביאורים בזה:

בנוגע למרדכי — הנה העובדה שהי' במעמד ומצב כפי שראוי למרדכי הצדיק, אינה פלא כ"כ, כי: מרדכי הי' ראש הסנהדרין, וגם לאחריו כן (שפירשו ממנו מקצת הסנהדרין) הי' עדיין "רצוי לרוב אחיו"²⁵⁷ עכ"פ⁶⁷. ושייכותו לאחשורוש היתה שייכות רחוקה — "יושב בשער המלך"⁶⁸, א' משרי המלך (עליו נאמר²⁵⁸ "לעשות כרצון איש ואיש", "מרדכי וכו'"⁴²), ואילו הוא בעצמו הי' "איש יהודי .. אשר הגלה מירושלים עם הגולה אשר הגלתה וגו'"²⁵⁹.

אבל בנוגע לאסתר — הרי חינוכה ע"י מרדכי הי' בבחי' "פירי

(253) מגילה ז, א.

(254) יד, ב ואילך.

(255) אסתר ח, א.

(256) שם ט, יב.

(257) שם יו"ד, ג.

(258) שם א, ח.

(259) שם ב, ו.

פירות". ולאח"ז היתה בבית המלכות בתור מלכה של המלך אחשורוש. ונקראת בשם "אסתר" — כדברי הגמרא במסכת חולין²⁶⁰: "אסתר מן התורה מניין שנאמר²⁶¹ ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא",

— במסכת מגילה²⁶² אומרת הגמרא: "למה נקראת אסתר שהיו אומות העולם קורין אותה על שום אסתרה" (בלשון פרסי, שפירושו) "ירח, יפה כלבנה"²⁶³; אבל במסכת חולין אומרת הגמרא שהשם אסתר "מן התורה" מורה על מעמד ומצב של "הסתר אסתיר"²⁶⁴ —

והיינו, שע"פ תורה הי' אז מעמד ומצב שהקב"ה אומר "אנכי הסתר אסתיר פני", וכפי שמדייק הבעש"ט²⁶⁵ כפל הלשון "הסתר אסתיר", שגם ההסתר עצמו הוא מוסתר; "הסתר" פירושו שיודעים שזהו הסתר, ואילו כאן נאמר "הסתר אסתיר", היינו, שההסתר עצמו הוא בהסתר, שלא יודעים כלל שזהו הסתר,

ומבלי הבט על כך — עומדים במס"נ במשך כל השנה כולה¹⁸⁹, ולא רק מס"נ בכח, אלא מס"נ בפועל, ולא מס"נ מצד לחץ ודחוק, אלא במעמד ומצב ש"הגעת למלכות"²⁶⁶ — מלכות כפשוטה, ואעפ"כ, "גם אני ונערותי אצום כן ובכן אבוא אל המלך (מלך כפשוטו למטה, וגם מלכו של עולם) אשר לא כדת וכאשר אבדתי (מבית אבא) אבדתי" (ממך)²⁶⁷, וכפירושו חז"ל²⁶⁸: "אבדתי" בעוה"ז ו"אבדתי" בעוה"ב (בנוגע לענינים רוחניים — "ממך"), והיינו, שהיתה מוכנה להקריב את הכל, ובלבד למלא את רצון הקב"ה!

וכידוע הסיפור²⁶⁹ אודות הבעש"ט, שלאחרי שהרבה להפציר כו', שמע "בת קול" שבגלל זה נוטלים ממנו את חלקו לעוה"ב, ואמר — בשמחה — שעכשיו יוכל לעבוד את הקב"ה לאמיתתו, ללא פניות!

ובכן: הנהגה כזו פועלת שאפילו כאשר כל ספרי הנביאים והכתובים בטלים, הנה מגילת אסתר אינה בטלה²⁷⁰, כי: ענינם של נביאים וכתובים קשור עם גילויים בנפש, ובמילא גם עם גילויים למעלה שקשורים עם

(260) קלט, ב.

(261) וילך לא, יח.

(262) יג, א.

(263) פרש"י שם.

(264) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 190 הערה

(א).

(268) ראה בפ"י ר"ג בעל מאור האפלה

(הובא בתו"ש עה"פ (אות סח). וראה גם

מגילת סתרים עה"פ.

(269) ראה סיפורי חסידים (לרש"י זיין)

מועדים ע' 262. וראה גם תו"מ חמ"ז ע' 115.

וש"נ.

(270) ירושלמי מגילה פ"א ה"ה. רמב"ם

ה'י מגילה בסופן.

(265) ראה כש"ט בהוספות סמ"ב. וש"נ.

(266) אסתר ד, יד.

(267) שם, טז (ובפרש"י — ממגילה טו,